

กรมควบคุมมลพิษ
POLLUTION CONTROL DEPARTMENT

* หมายเหตุมลพิษ

กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ปีที่ 9 ฉบับที่ 18 เดือนตุลาคม-พฤศจิกายน 2556

<http://www.pcd.go.th>

ทส.พร้อมรับสถานการณ์หมอกควัน 57

ห้องปฏิบัติการ คพ.

ได้รับอนุมัติขยายเวลารับรองระบบทดสอบยานยนต์

คุณภาพน้ำ / ขยะมูลฝอย

• เกาะติดเวทีอาเซียนสิ่งแวดล้อม

คณะผู้จัดทำ

ที่ปรึกษา

นายวิเชียร จุ่งรุ่งเรือง
นางสาวอาระยา นันทโพธิเดช
นางสุณี ปิยะพันธุ์พงศ์
นางสาววชิรา แสงศรี

อธิบดีกรมควบคุมมลพิษ
รองอธิบดีกรมควบคุมมลพิษ
รองอธิบดีกรมควบคุมมลพิษ
เลขาธิการกรม

บรรณาธิการ

นายนิชร คงเพชร

ผู้ช่วยบรรณาธิการ

นางสาวจุฑามาศ เอี่ยมสระศรี

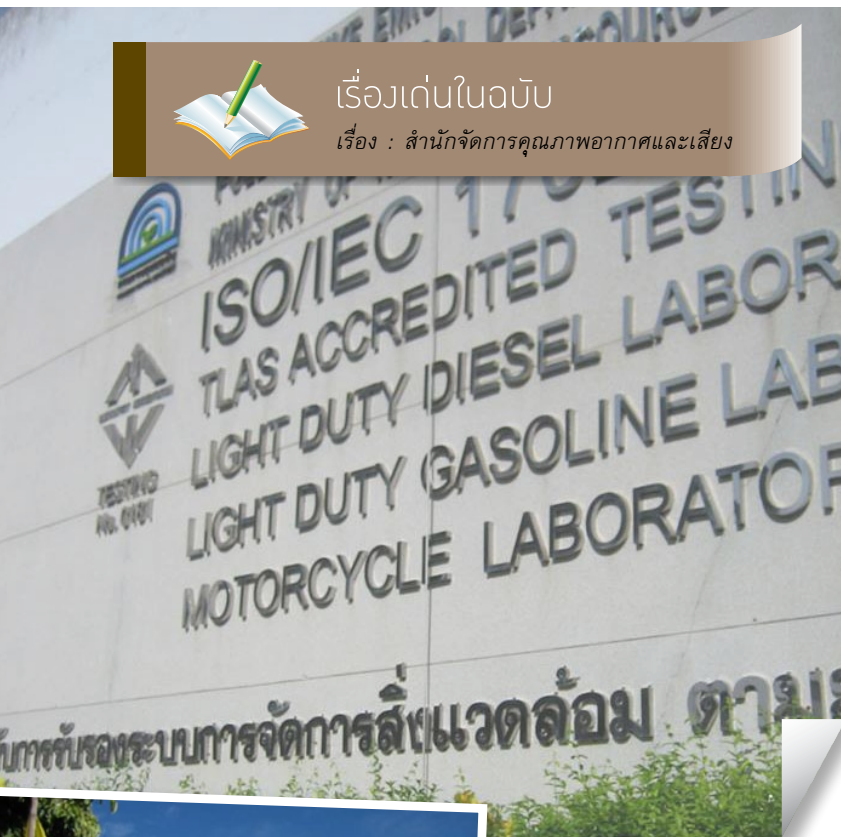
กองบรรณาธิการ

นางสาวนภัส บั้วสรอง นางสาวพนธ์นัสต์ พงษ์ขวัญ นายบัญชาการ วินัยพานิช
นายสรารัฐ นาแรมงาม นางลีนีนากู ปริชามาศย์ นางสาวศิวพร รังสิยานนท์
นางนิภาภรณ์ ใจแสน นางสาวรุ่งสุดา ตันทวีวงศ์ นางสาวศศิธร ประภาณี นางกรรณิกา
เอี่ยมศิริ นายวิษระ พันธุ์นราวิกิจ นางสาวอัญชลี คงสมบูรณ์ นางสาวกานต์สินี
ดวงดี นางสาวลัคนา จุลแสง นายชัย ปทุมานุสรณ์ นายถิรชวิน บุญมี
นายสุทธิกานต์ สาระบุตร นางสาวบรรจง ประภาณานันท์ นางสาวศิริพร วงศ์สามารถ
นายภราดา จันทร์ทิพย์

เรื่องเด่นในฉบับ

เรื่อง : สำนักจัดการคุณภาพอากาศและเสียง

ห้องปฏิบัติการ คพ. ได้รับอนุมัติขยายเวลารับรองระบบทดสอบยานยนต์ นำเงินเข้าคลังกว่า 60 ล้านบาท

ห้องปฏิบัติการตรวจวัดมลพิษจากยานพาหนะ กรมควบคุมมลพิษ (คพ.) ได้รับการประเมินและอนุมัติให้ขยายระยะเวลาการรับรองระบบคุณภาพห้องปฏิบัติการทดสอบ มอก. 17025 ระยะเวลาต่อเนื่อง 3 ปี ถึงเดือนสิงหาคม 2559 สำหรับการทดสอบ ยานยนต์ประเภทรถจักรยานยนต์ รถยนต์เบนซิน และรถยนต์ดีเซลขนาดเล็ก พร้อมขอบเขตการทดสอบตามงานศึกษาวิจัยด้านมลพิษจากรถยนต์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง และ นำผลการศึกษาวิจัยที่ได้ไปสู่การกำหนดมาตรการและมาตรฐานในการควบคุม ลดและ แก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศจากยานพาหนะ

นายวิเชียร จุ่งรุ่งเรือง อธิบดี คพ. เปิดเผยว่า ห้องปฏิบัติการตรวจวัดมลพิษจาก ยานพาหนะ คพ. ได้รับการตรวจประเมินจากคณะผู้ตรวจประเมินจากสำนักงาน มาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม (สมอ.) กระทรวงอุตสาหกรรม พิจารณาให้การรับรอง ระบบคุณภาพห้องปฏิบัติการทดสอบ มอก. 17025 – 2548 และได้รับอนุมัติให้ขยายระยะเวลาการรับรอง ระบบคุณภาพห้องปฏิบัติการทดสอบ ตามมาตรฐาน มอก. 17025 – 2548 ออกไปต่อเนื่องเป็นระยะเวลา 3 ปี ตั้งแต่วันที่ 10 สิงหาคม 2556 ไปถึงวันที่ 9 สิงหาคม 2559 สำหรับการทดสอบยานยนต์ 3 ประเภท ได้แก่ รถจักรยานยนต์ รถยนต์เบนซิน และรถยนต์ดีเซลขนาดเล็ก ตามมาตรฐานการทดสอบผลิตภัณฑ์ อุตสาหกรรมและมาตรฐานไอเสียรถยนต์อ้างอิงของต่างประเทศทั่วโลก ตลอดจนการทดสอบด้านงานศึกษา วิจัย (In-house Methods) ที่เกี่ยวข้องในด้านมลพิษยานยนต์ต่างๆ เป็นต้น

คพ. ได้จัดตั้งห้องปฏิบัติการตรวจวัดมลพิษทางอากาศจากยานพาหนะขึ้นตั้งแต่วันที่ 1 กรกฎาคม 2542 ตั้งอยู่เลขที่ 138/28 ตำบลรังสิต อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อดำเนินโครงการ ที่เป็นการศึกษาวิจัยและนำไปสู่การกำหนดมาตรการและมาตรฐานในการควบคุม ลดและแก้ไขปัญหามลพิษ ทางอากาศจากยานพาหนะ ตลอดจนการดำเนินการทดสอบรถยนต์และรถจักรยานยนต์ เพื่อเป็นการตรวจสอบ และรับรองคุณภาพของยานพาหนะใหม่ ให้เป็นไปตามมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมที่กำหนดโดย สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม (สมอ.) กระทรวงอุตสาหกรรม เพื่อควบคุมไม่ให้เกิดการระบาย สารมลพิษเกินเกณฑ์มาตรฐานที่มีการบังคับใช้ในขณะนั้น โดยห้องปฏิบัติการฯ มีระบบทดสอบด้านมลพิษ (Emission Test) ทั้ง 5 ประเภท ได้แก่ รถจักรยานยนต์ รถยนต์เบนซิน และรถยนต์ดีเซลขนาดเล็ก รถยนต์ดีเซลขนาดใหญ่ และเครื่องยนต์ดีเซลขนาดใหญ่ ซึ่งจากการดำเนินงานในด้านการทดสอบรถยนต์ และรถจักรยานยนต์ใหม่ที่ผ่านมา นอกจากเป็นการศึกษาวิจัยและนำไปสู่การกำหนดมาตรการและมาตรฐาน ในการควบคุม ลดและแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศจากยานพาหนะแล้ว ยังนำเสนอรายงานได้จากการทดสอบ รถยนต์ตัวอย่างให้แก่กรมบัญชีกลาง กระทรวงการคลัง กว่า 60 ล้านบาท

ทส.พร้อมรับสถานการณ์หมอกควัน 57

การประชุมมอบนโยบาย
การป้องกันและการแก้ไขปัญหา
หมอกควันภาคเหนือ 9 จังหวัด ปี 2557
27 พฤศจิกายน 2556

คนไทยดวงใจสีเขียว
greenheart

**กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
(ทส.) จัดกิจกรรมรณรงค์ “ไม่เผาป่า ลดหมอกควัน”
ให้อำนาจ 9 จังหวัดภาคเหนือ บริหารจัดการเปิดเสรี
เน้นป้องกันเชิงรุก จัดการพื้นที่เสี่ยงอย่างเข้มข้น
มุ่งเข้าสู่ความสำเร็จ**

นายวิเชษฐ เกษมทองศรี รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นประธานการประชุมมอบนโยบายการป้องกันและแก้ไขปัญหาหมอกควันภาคเหนือ 9 จังหวัด ปี 2557 และวันรณรงค์ “ไม่เผาป่า ลดหมอกควัน” พร้อมด้วยรองปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ผู้บริหารกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช กรมควบคุมมลพิษ กรมป่าไม้ กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม และผู้ว่าราชการ 9 จังหวัดภาคเหนือ เข้าร่วมประชุม และเป็นสักขีพยานการลงนามในบันทึกข้อตกลงด้วยความร่วมมือ รวมพลัง 9 จังหวัดลดไฟป่า ลดหมอกควัน และมอบอุปกรณ์ดับไฟป่าแก่ผู้แทนหมู่บ้านที่เสี่ยงต่อการเกิดไฟป่าในพื้นที่ 9 จังหวัดภาคเหนือ และมอบเตาเผาขยะชีวมวลไร้ควัน ให้กับเครือข่ายอาสาสมัครทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหมู่บ้านและกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช เพื่อใช้ในการกำจัดขยะในสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ และได้ร่วมกันกล่าวคำปฏิญาณ ไม่เผาป่า ณ อุทยานหลวงราชพฤกษ์ ตำบลแม่เหียะ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

นายวิเชษฐ กุลว่าว ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาหมอกควันภาคเหนือ 9 จังหวัด ปี 2557 เพื่อให้การแก้ไขปัญหาหมอกควันพิษจากหมอกควันเป็นไปในทิศทางเดียวกันและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นจึงมีนโยบายให้จังหวัดบริหารจัดการแบบเบ็ดเสร็จ โดยให้ผู้ว่าราชการจังหวัดมีอำนาจสูงสุดในการควบคุม สั่งการ หน่วยงานในพื้นที่ โดยให้อำนาจอำนาจตามพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย จัดตั้งศูนย์อำนวยการเฉพาะกิจในการป้องกันและแก้ไขปัญหาหมอกควันไฟป่า บูรณาการสอดประสานการทำงานเป็นหนึ่งเดียว รวดเร็วและมีประสิทธิภาพ เน้นป้องกันเชิงรุก ให้จังหวัดกำหนดช่วงเวลาวิกฤตหมอกควันในเขตพื้นที่รับผิดชอบ ให้มีการจัดการเชื้อเพลิงให้แล้วเสร็จก่อนช่วงวิกฤตหมอกควัน (เดือนกุมภาพันธ์ถึงเดือนเมษายน) รวมทั้งสร้างความเข้าใจกับกลุ่มเป้าหมายเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเผาและจัดการพื้นที่เสี่ยงอย่างเข้มข้น และกำหนดมาตรการป้องกันเชิงรุกไม่ให้เกิดการเผาในพื้นที่เสี่ยง ในส่วนของ ทส. โดยกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช และกรมป่าไม้ จะดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ในการจัดทำแนวกันไฟ จัดการเชื้อเพลิง เผ่าระวังไม่ให้เกิดไฟไหม้ป่า เตรียมพร้อมบุคลากร เครื่องมือและอุปกรณ์ดับไฟป่า และเตรียมพร้อมให้การสนับสนุนจังหวัดในการออกปฏิบัติการในกรณีเกิดเหตุ กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมจะดำเนินการเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ ให้กับกลุ่มเป้าหมาย ในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเผาเพื่อลดและควบคุมการเผาอย่างต่อเนื่อง และกรมควบคุมมลพิษจะดำเนินการติดตามตรวจสอบประเมินผลข้อมูลคุณภาพอากาศเพื่อรายงานและแจ้งเตือนสถานการณ์หมอกควันให้จังหวัดใช้เป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจ และ ทส. ยังได้ประสานความร่วมมือจากกระทรวงสาธารณสุข กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงกลาโหม กระทรวงคมนาคม กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร กระทรวงศึกษาธิการ และสำนักนายกรัฐมนตรี เพื่อดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ในการสนับสนุนการป้องกันและแก้ไขปัญหาหมอกควันใน 9 จังหวัดภาคเหนือด้วย

ในส่วนของกรมควบคุมมลพิษ (คพ.) นำโดย นายวิเชียร จุ่งรุ่งเรือง อธิบดีกรมควบคุมมลพิษ นางสาว อารยะ นันทโพธิเดช รองอธิบดีกรมควบคุมมลพิษ และผู้บริหารจาก คพ. พร้อมเจ้าหน้าที่ ร่วมจัดแสดงนิทรรศการรณรงค์ลดการเผา และติดตามคุณภาพอากาศด้วยแอปพลิเคชัน Air4Thai รวมถึงนำหน่วยตรวจวัดคุณภาพอากาศเคลื่อนที่ เข้าร่วมจัดแสดงศักยภาพในการดำเนินการติดตามตรวจสอบ ประมวลผลข้อมูลคุณภาพอากาศ เพื่อแจ้งเตือนและรายงานสถานการณ์หมอกควันไปยัง 9 จังหวัดภาคเหนือและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง พร้อมดำเนินการตามนโยบาย รมว.ทส. ป้องกันและแก้ไขปัญหาหมอกควันภาคเหนือ ปี 2557

สถานการณ์แหล่งน้ำผิวดิน ประจำปี 2556

คุณภาพน้ำแหล่งน้ำสำคัญทั่วประเทศ จำนวน 52 แหล่งน้ำ แบ่งเป็นแม่น้ำ 48 สาย และแหล่งน้ำนิ่ง 3 แหล่ง (บึงบอระเพ็ด หนองหาร และทะเลสาบสงขลา) จากจุดตรวจวัดคุณภาพน้ำ จำนวน 360 จุด (ไตรมาสที่ไม่ได้ตรวจวัดคุณภาพน้ำ กว๊านพะเยา) และการประเมินจากดัชนีคุณภาพน้ำแหล่งน้ำผิวดิน¹ (Water Quality Index : WQI) พบว่ามีคุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์ดี ร้อยละ 34 พอใช้ ร้อยละ 41 และเสื่อมโทรม ร้อยละ 25

คุณภาพน้ำโดยรวมของแหล่งน้ำผิวดินที่ทำการตรวจวัด ช่วงเดือนกรกฎาคม - กันยายน 2556

เกณฑ์คุณภาพน้ำ	แหล่งน้ำผิวดินในภาคต่าง ๆ ของประเทศ					ร้อยละของแหล่งน้ำทั้งหมด
	เหนือ	กลาง	ตะวันออกเฉียงเหนือ	ตะวันออก	ใต้	
ดีมาก	-	-	-	-	-	0
ดี	อิงแม่จาง*	แควใหญ่ แควน้อย เพชรบุรีตอนบน*	อุบล ชี** ลำปาว* สงคราม มูล* เลย* ลำชี หนองหาร ลำตะคองตอนบน**	เวฬุ	ตาปีตอนบน* ตรัง ทะเลหลวง ปัตตานีตอนล่าง ปัตตานีตอนบน ปากพืง* ทะเลสาบสงขลา*	34
พอใช้	น่าน ยมวัง กวัก ลี้	เจ้าพระยาตอนบน ปราณบุรี กุยบุรี แม่กลอง*	พอง เสียว	พังราดตอนล่าง พังราดตอนบน* จันทบุรี ประแสร์ บางปะกง ตรวด ปราจีนบุรี* นครนายก* ระยองตอนบน*	ตาปีตอนล่าง หลังสวนตอนบน* ชุมพร สายบุรี ทะเลน้อย*	41
เสื่อมโทรม	บึงบอระเพ็ด	เจ้าพระยาตอนล่าง เจ้าพระยาตอนกลาง ทำจีนตอนบน ทำจีนตอนกลาง ทำจีนตอนล่าง ป่าสัก ลพบุรี น้อย สะแกกรัง เพชรบุรีตอนล่าง	ลำตะคองตอนล่าง	ระยองตอนล่าง	พุมดวง* หลังสวนตอนล่าง	25
เสื่อมโทรมมาก	-	-	-	-	-	0

¹ดัชนีคุณภาพน้ำแหล่งน้ำผิวดิน (Water Quality Index : WQI) แสดงถึงสถานการณ์ของคุณภาพน้ำในภาพรวม โดยพิจารณาจากค่าคุณภาพน้ำ 5 พารามิเตอร์ ได้แก่ ออกซิเจนละลาย ความสกปรกในรูปสารอินทรีย์ แบคทีเรียกลุ่มโคลิฟอร์มทั้งหมด แบคทีเรียกลุ่มทีคอลโคลิฟอร์ม และแอมโมเนีย - ไนโตรเจน มีคะแนนอยู่ระหว่าง 0 - 100 โดยจัดเกณฑ์คุณภาพน้ำเป็นดีมาก (91 - 100) ดี (71 - 90) พอใช้ (61 - 70) เสื่อมโทรม (31 - 60) และเสื่อมโทรมมาก (0 - 30)

DO	คือ ปริมาณออกซิเจนละลาย (Dissolved Oxygen) เป็นค่าที่แสดงถึง แหล่งน้ำนั้นมีความเหมาะสมเพียงใดต่อการดำรงชีวิตของสิ่งมีชีวิตในน้ำ
BOD	คือ ความสกปรกในรูปสารอินทรีย์ (Biochemical Oxygen Demand) เป็นค่าที่แสดงถึง ปริมาณออกซิเจนที่จุลินทรีย์ใช้ในการย่อยสลายสารอินทรีย์ในแหล่งน้ำ แหล่งน้ำที่มีค่าบีโอดีมากย่อมแสดงว่ามีความสกปรกมาก
TCB	คือ การปนเปื้อนแบคทีเรียกลุ่มโคลิฟอร์มทั้งหมด (Total Coliform Bacteria) เป็นค่าที่แสดงถึง แหล่งน้ำมีการปนเปื้อนสิ่งสกปรกที่มาจากกิจกรรมของมนุษย์ และสิ่งแวดล้อมทั่วไป
FCB	คือ การปนเปื้อนแบคทีเรียกลุ่มฟีคอลโคลิฟอร์ม (Fecal Coliform Bacteria) เป็นค่าที่แสดงถึง แหล่งน้ำมีการปนเปื้อนสิ่งสกปรกหรือสิ่งปฏิกูลจากมนุษย์ และสัตว์เลือดอุ่น ไม่เหมาะที่จะนำน้ำจากแหล่งน้ำนั้นไปใช้สำหรับอุปโภคบริโภค ยกเว้นได้ทำการปรับปรุงคุณภาพน้ำแล้ว
NH ₃ -N	คือ แอมโมเนีย - ไนโตรเจน เป็นค่าที่แสดงถึง ความเป็นพิษต่อสิ่งมีชีวิตในน้ำ

หมายเหตุ : (+) คือ แหล่งน้ำที่มีคุณภาพน้ำ ดีขึ้น 1 ระดับ เมื่อเทียบกับเดือน เม.ย. - มิ.ย. 2556
 (++) คือ แหล่งน้ำที่มีคุณภาพน้ำ ดีขึ้น 2 ระดับ เมื่อเทียบกับเดือน เม.ย. - มิ.ย. 2556
 (-) คือ แหล่งน้ำที่มีคุณภาพน้ำ ลดลง 1 ระดับ เมื่อเทียบกับเดือน เม.ย. - มิ.ย. 2556

การติดตามตรวจสอบคุณภาพน้ำแหล่งน้ำผิวดินได้ทำการเก็บตัวอย่างน้ำ 4 ครั้งต่อปี ครั้งที่ 1 ช่วงเดือนมกราคม - มีนาคม ครั้งที่ 2 ช่วงเดือนเมษายน - มิถุนายน ครั้งที่ 3 ช่วงเดือนกรกฎาคม - กันยายน และครั้งที่ 4 ช่วงเดือนตุลาคม - ธันวาคม โดยมีการวิเคราะห์คุณภาพน้ำตามมาตรฐานคุณภาพน้ำผิวดิน (ออกตามความในพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 เรื่อง กำหนดมาตรฐานคุณภาพน้ำในแหล่งน้ำผิวดิน ตีพิมพ์ใน ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 111 ตอนที่ 16 ง วันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2537) ทั้งหมด 23 พารามิเตอร์ ได้แก่ อุณหภูมิ pH DO BOD TCB FCB NO₃ NH₃ Cu Ni Mn Zn Cd Cr Pb Hg As DDT Alpha-BHC Dieldrin Aldrin Heptachlor Heptachlor epoxide Endrin ซึ่งสามารถสรุปสถานการณ์คุณภาพน้ำแหล่งน้ำผิวดินแบ่งเป็นรายภาคดังนี้

ภาคเหนือ

พารามิเตอร์ที่บ่งชี้ปัญหาคุณภาพน้ำ คือ

การปนเปื้อนแบคทีเรียกลุ่มฟีคอลโคลิฟอร์มแบคทีเรีย ที่มีค่ามากกว่า 4,000 เอ็มพีเอ็น/100 มิลลิลิตร แสดงถึง การปนเปื้อนของแบคทีเรียกลุ่มฟีคอลโคลิฟอร์ม จากสิ่งปฏิกูลของสัตว์เลือดอุ่นที่บ่งชี้ถึงการก่อโรค มีจำนวน 16 ครั้ง จากการตรวจวัดทั้งหมด 71 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 23 ได้แก่ บึงบอระเพ็ด บริเวณบ้านหนองดุก อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ แม่น้ำกก บริเวณสะพานแม่ฟ้าหลวง อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย แม่น้ำกวัง บริเวณสะพานป่าซาง (ฝายสบทา), ฝายบ้านยู, หน้าฝายวังทอง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน แม่น้ำลี้ บริเวณสะพานบ้านต้นผึ้ง ตำบลหนองล่อง อำเภอเวียงหนองล่อง จังหวัดลำพูน แม่น้ำน่าน บริเวณอำเภอเวียงสา, อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน แม่น้ำปิง บริเวณอำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์, อำเภอขามเฒ่าบุรี จังหวัดกำแพงเพชร, ตำบลหนองบัวใต้ อำเภอเมือง จังหวัดตาก, ตำบลปาดาล อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่, ตำบลช่อแล อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ แม่น้ำวัง บริเวณฝายยาง เทศบาลนครลำปาง จังหวัดลำปาง, อำเภอแจ้ห่ม จังหวัดลำปาง และ แม่น้ำยม บริเวณบ้านน้ำโค้ง อำเภอเมือง จังหวัดแพร่

โลหะหนัก คือ ตะกั่ว (Pb) ที่มีค่ามากกว่า 0.05 mg/l ได้แก่ แม่น้ำน่าน บริเวณตำบลสาน อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน สังกะสี (Zn) ที่มีค่ามากกว่า 1.0 mg/l ได้แก่ แม่น้ำกก บริเวณอำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย สารหนู (As) ที่มีค่ามากกว่า 0.01 mg/l ได้แก่ แม่น้ำปิง บริเวณอำเภอขามเฒ่าบุรี จังหวัดกำแพงเพชร, ตำบลนครชุม อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร แคดเมียม (Cd) ที่มีค่ามากกว่า 0.005 mg/l ได้แก่ แม่น้ำน่าน อำเภอบางมูลนาก จังหวัดพิจิตร², อำเภอตะพานหิน จังหวัดพิจิตร³ และอำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน

ภาคกลาง

พารามิเตอร์ที่บ่งชี้ปัญหาคุณภาพน้ำ คือ

การปนเปื้อนแบคทีเรียกลุ่มฟีคอลโคลิฟอร์มแบคทีเรีย ที่มีค่ามากกว่า 4,000 เอ็มพีเอ็น/100 มิลลิลิตร แสดงถึง การปนเปื้อนของแบคทีเรียกลุ่มฟีคอลโคลิฟอร์ม จากสิ่งปฏิกูลของสัตว์เลือดอุ่น ที่บ่งชี้ถึงการก่อโรค มีจำนวน 27 ครั้ง จากการตรวจวัดทั้งหมด 89 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 30 ได้แก่ แม่น้ำเจ้าพระยา อำเภอเมือง อำเภอ พระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ, สะพานกรุงเทพ สะพานพระพุทธยอดฟ้าฯ กรุงเทพมหานคร, อำเภอบางกรวย อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี, อำเภอเมือง จังหวัดชัยนาท, อำเภอพยุหะคีรี อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ แม่น้ำท่าจีน อำเภอเมือง อำเภอกะทู้แบน จังหวัดสมุทรสาคร, อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม และอำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี แม่น้ำป่าสัก อำเภอนครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา, อำเภอเมือง อำเภอแก่งคอย จังหวัดสระบุรี, อำเภอพัฒนานิคม อำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี, อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ แม่น้ำเพชรบุรี บริเวณปากแม่น้ำ อำเภอบ้านแหลม อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี แม่น้ำแม่กลอง อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี แม่น้ำน้อย อำเภอโพธิ์ทอง จังหวัดอ่างทอง และ แม่น้ำลพบุรี อำเภอบ้านแพรก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

²หมายถึง จุดตรวจวัดที่มีค่าไม่ได้ตามมาตรฐาน 2 ครั้ง ในปี 2556

³หมายถึง จุดตรวจวัดที่มีค่าไม่ได้ตามมาตรฐาน 3 ครั้ง ในปี 2556

DO ที่มีค่าน้อยกว่า 2.0 mg/l แสดงถึง ความน่าเสียของแหล่งน้ำและไม่เหมาะสมต่อการดำรงชีวิตของสัตว์น้ำทั่วไป มีจำนวน 19 ครั้ง จากการตรวจวัดทั้งหมด 89 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 21 ได้แก่ แม่น้ำท่าจีน ตั้งแต่อำเภอเมือง อำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร, อำเภอสามพราน อำเภอนครชัยศรี อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม, อำเภอสองพี่น้อง อำเภอเมือง อำเภอสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี แม่น้ำเจ้าพระยา อำเภอเมือง อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ, เขตคลองเตย กรุงเทพฯ แม่น้ำเพชรบุรี บริเวณอำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี, อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี แม่น้ำป่าสัก อำเภอนครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา แม่น้ำลพบุรี อำเภอเมือง จังหวัดสิงห์บุรี และ แม่น้ำปรางบุรี บ้านโรงสูบ ตำบลเขาน้อย อำเภอปรางบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

BOD ที่มีค่ามากกว่า 4.0 mg/l แสดงถึง ความสกปรกในรูปสารอินทรีย์สูง มีจำนวน 12 ครั้ง จากการตรวจวัดทั้งหมด 89 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 13 ได้แก่ แม่น้ำท่าจีน อำเภอเมือง อำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร, อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม, อำเภอสองพี่น้อง อำเภอเมือง อำเภอสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี แม่น้ำเจ้าพระยา อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ แม่น้ำป่าสัก อำเภอเมือง จังหวัดสระบุรี และ แม่น้ำสะแกกรัง อำเภอเมือง จังหวัดอุทัยธานี

โลหะหนัก คือ สารหนู (As) ที่มีค่ามากกว่า 0.01 mg/l ได้แก่ แม่น้ำท่าจีน อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร, อำเภอสามพราน อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม, อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี, อำเภอวัดสิงห์ จังหวัดชัยนาท แม่น้ำเจ้าพระยา อำเภอเมือง จังหวัดอ่างทอง, อำเภอเมือง จังหวัดสิงห์บุรี, อำเภอพยุหะคีรี จังหวัดนครสวรรค์ แม่น้ำปรางบุรี ตำบลปากน้ำปราง อำเภอปรางบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และ แม่น้ำป่าสัก อำเภอเมือง จังหวัดสระบุรี โครเมียม (Cr) ที่มีค่ามากกว่า 0.05 mg/l ได้แก่ แม่น้ำป่าสัก อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

พารามิเตอร์ที่บ่งชี้ปัญหาคุณภาพน้ำ คือ

NH₃ ที่มีค่ามากกว่า 0.5 mg/l แสดงถึง มีปัญหาค่าแอมโมเนียสูง จากน้ำเสียชุมชนหรือการชะหน้าดินของพื้นที่มีปุ๋ยที่ใช้ในเกษตรกรรม มีจำนวน 11 ครั้ง จากการตรวจวัดทั้งหมด 86 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 13 ได้แก่ แม่น้ำพอง ตำบลโคกสี, จุดสูบน้ำประปา บ้านหนองหิน อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น, สะพานท่าเมา-วังชัย, บ้านกุดน้ำใส่น้อย, ศาลเจ้าปู่ดงเทียว, เหนือปากบึงห้วยโจด 100 เมตร อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น แม่น้ำชี อำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร, บ้านท่าตูม อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม แม่น้ำมูล สะพานเสรีประชาธิปไตย ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี แม่น้ำลำปาว สะพานบ้านดอนสนวน อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ และ หนองหาร หาระบบบำบัดน้ำเสียคูหมากเสื่อ จังหวัดสกลนคร

โลหะหนัก คือ สารหนู (As) ที่มีค่ามากกว่า 0.01 mg/l ได้แก่ แม่น้ำลำตะคอง จุดสูบน้ำประปาลำตะคอง อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา

ภาคตะวันออก

พารามิเตอร์ที่บ่งชี้ปัญหาคุณภาพน้ำ คือ

การปนเปื้อนแบคทีเรียกลุ่มฟีคอลโคลิฟอร์มแบคทีเรีย ที่มีค่ามากกว่า 4,000 เอ็มพีเอ็น/100 มิลลิลิตร แสดงถึง การปนเปื้อนของแบคทีเรียกลุ่มฟีคอลโคลิฟอร์ม จากสิ่งปฏิกูลของสัตว์เลื้อยคุดอนที่บ่งชี้ถึงการก่อโรค มีจำนวน 14 ครั้ง จากการตรวจวัดทั้งหมด 57 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 25 ได้แก่ แม่น้ำระยอง อำเภอเมือง อำเภอบ้านค่าย จังหวัดระยอง แม่น้ำจันทบุรี บ้านท่าแฉลบ, โรงแรม KP แกรนด์ อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี, วัดท่าหลวงล่าง อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี แม่น้ำตราด ปากน้ำบ้านด่านเก่า อำเภอเมือง จังหวัดตราด, วัดท่าประดู่ อำเภอเขาสมิง จังหวัดตราด แม่น้ำเวฬุ ปากคลองพนมพริก ตำบลแสนตุ้ง อำเภอเขาสมิง จังหวัดตราด แม่น้ำปราจีนบุรี อำเภอศรีมหาโพธิ์ จังหวัดปราจีนบุรี แม่น้ำพังระด ตำบลช้างข้าม อำเภอนายายอาม จังหวัดจันทบุรี และ แม่น้ำประแสร์ ตำบลปากน้ำประแสร์ อำเภอแกลง จังหวัดระยอง

โลหะหนัก คือ สารหนู (As) ที่มีค่ามากกว่า 0.01 mg/l ได้แก่ แม่น้ำบางปะกง

สถานีตรวจวัดคุณภาพน้ำอัตโนมัติ

กรมควบคุมมลพิษมีสถานีตรวจวัดคุณภาพน้ำอัตโนมัติ เพื่อใช้ในการแจ้งเตือนกรณีที่คุณภาพน้ำเริ่มมีแนวโน้มที่อาจทำให้เกิดผลกระทบต่อสัตว์น้ำ หรือเกิดผลกระทบต่อการใช้ น้ำของประชาชน เพื่อให้แก้ไขปัญหาคุณภาพน้ำได้ทันเวลาที่ โดยสถานีจะทำการตรวจวัดคุณภาพน้ำทุกครึ่งชั่วโมง และสามารถเรียกดูข้อมูลคุณภาพน้ำได้จากเว็บไซต์ www.pcd.go.th และ www.wqmonline.com

ปัจจุบันมีสถานีตรวจวัดคุณภาพน้ำอัตโนมัติอยู่ในพื้นที่ลุ่มน้ำสำคัญทั่วประเทศ จำนวน 76 สถานี ครอบคลุม 25 แหล่งน้ำ ภาคเหนือ ได้แก่ ปิง วัง ยม น่าน กว และกว๊านพะเยา ภาคกลาง ได้แก่ เจ้าพระยา ป่าสัก น้อย ท่าจีน แม่กลอง นครนายก คลองดำเนินสะดวก และคลองประดู่ ภาคตะวันออก ได้แก่ ปราจีนบุรี บางปะกง และคลองตากวน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้แก่ พอง ชี มูล เลย และลำปาว และภาคใต้ ได้แก่ ตาปี ตรัง และทะเลสาบสงขลา

ปัจจุบันระบบบำบัดน้ำเสียรวมชุมชนที่มีอยู่ยังไม่สามารถรองรับปริมาณน้ำเสียที่เกิดขึ้นได้ทั้งหมด รวมถึงยังมีการระบายน้ำเสียจากแหล่งกำเนิดอื่น อาทิ โรงงานอุตสาหกรรม การระบายน้ำเสียจากฟาร์มสุกร รวมทั้งการเพาะปลูกที่มีการใช้ปุ๋ยเคมี ทั้งนี้ได้มีการดำเนินการแก้ไขปัญหาคุณภาพน้ำโดยมีกระทรวงหลักของประเทศ ได้แก่ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงมหาดไทย กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงอุตสาหกรรม และกระทรวงสาธารณสุข โดยได้ร่วมมือกันป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษทางน้ำ โดยเฉพาะพื้นที่ลุ่มน้ำวิกฤต รวมถึงการต้องอาศัยความร่วมมือจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้ประกอบการ และประชาชน เพื่อให้การแก้ไขปัญหามลพิษทางน้ำเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด

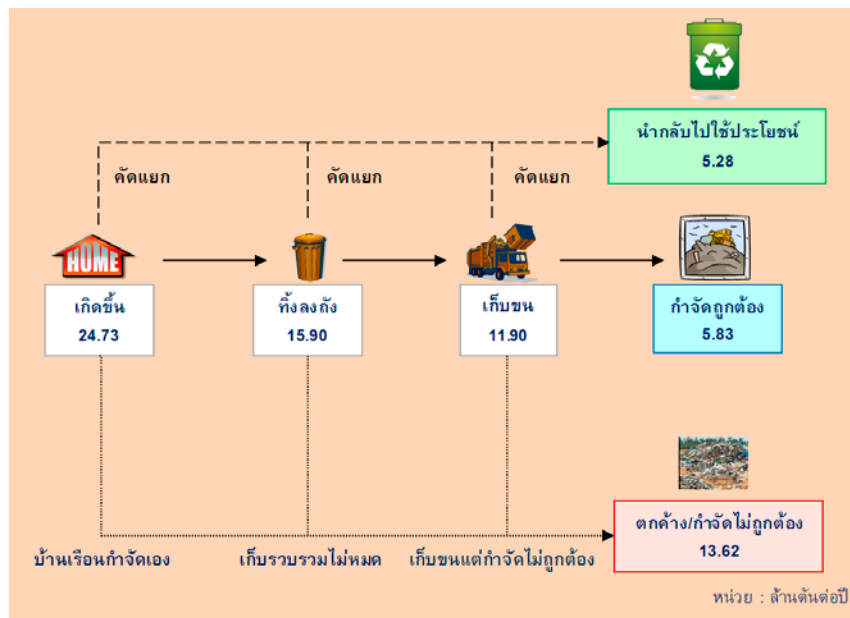

เกาะสถานการณ์ ปัญหาขยะมูลฝอย

ตอนที่ 1

ท่านทราบหรือไม่ ปี 2555 ประเทศไทยมีปริมาณมูลฝอยชุมชนที่เกิดขึ้นประมาณ 24.73 ล้านตัน เฉลี่ย 67,577 ตันต่อวัน โดยมีปริมาณมูลฝอยชุมชนที่ประชาชนนำมาทิ้งในถังประมาณ 15.90 ล้านตัน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) สามารถเก็บขนได้ประมาณ 11.90 ล้านตัน และสามารถนำไปกำจัดอย่างถูกหลักวิชาการประมาณ 5.83 ล้านตัน และมีมูลฝอยถูกนำกลับไปใช้ประโยชน์รวมกันประมาณ 5.28 ล้านตัน ส่วนที่เหลืออีกประมาณ 13.62 ล้านตัน เป็นมูลฝอยตกค้างที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรวบรวมนำไปกำจัดโดยวิธีการไม่ถูกต้อง อาทิ เทกองหรือเผากลางแจ้ง นอกจากนี้ยังมีมูลฝอยที่ตกค้างในพื้นที่ต่างๆ หรือการลักลอบนำไปทิ้งในบ่อดินเก่าหรือพื้นที่รกร้าง โดยเฉพาะ อปท. ขนาดเล็กและในพื้นที่ห่างไกล ซึ่งยังมีระบบการเก็บรวบรวมไม่ครอบคลุมพื้นที่บริการและกำจัดยังไม่ถูกหลักวิชาการ ส่งผลให้เกิดการตกค้างของขยะมูลฝอยในพื้นที่ (รูปที่ 1)

รูปที่ 1 แผนภูมิการไหลของปริมาณมูลฝอย ปี 2555

- หมายเหตุ :
- 1) กำจัดถูกต้อง : มูลฝอยชุมชนที่ถูกนำไปกำจัดยังสถานที่กำจัดถูกหลักวิชาการ ได้แก่ ระบบฝังกลบ และระบบเตาเผา
  - 2) นำกลับไปใช้ประโยชน์ : มูลฝอยชุมชนที่ผ่านการคัดแยกและนำกลับคืนมูลฝอยรีไซเคิลผ่านร้านรับซื้อของเก่า การหมักทำปุ๋ยอินทรีย์หรือก๊าซชีวภาพ และการนำมูลฝอยมาผลิตพลังงานไฟฟ้าหรือเชื้อเพลิงทดแทน
  - 3) ตกค้าง : มูลฝอยชุมชนที่ถูกนำไปกำจัดด้วยวิธีการไม่ถูกต้อง อาทิ เทกองหรือเผากลางแจ้ง มูลฝอยที่เก็บรวบรวมไม่หมดตกค้างในพื้นที่ต่างๆ การลักลอบทิ้ง และขยะสะสมในสถานที่กำจัดที่ไม่ถูกต้องตามหลักวิชาการ (Open Dump)

จากปริมาณมูลฝอยที่เกิดขึ้นในแต่ละวัน กรุงเทพมหานคร มีปริมาณมูลฝอย 11,000 ตันต่อวัน หรือร้อยละ 16.28 ของปริมาณมูลฝอยทั้งประเทศ เทศบาล มีปริมาณมูลฝอย 25,046 ตันต่อวัน หรือร้อยละ 37.06 องค์การบริหารส่วนตำบล มีปริมาณมูลฝอย 31,105 ตันต่อวัน หรือร้อยละ 46.03 และ เมืองพัทยา มีปริมาณมูลฝอย 426 ตันต่อวัน คิดเป็นร้อยละ 0.63 ของปริมาณมูลฝอยทั่วประเทศ จะเห็นได้ว่า ปริมาณมูลฝอยที่เกิดขึ้นเกือบร้อยละ 50 จะอยู่ในเขตพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล (ตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 ปริมาณมูลฝอยที่เกิดขึ้นต่อวัน ปี 2555

พื้นที่	ปริมาณมูลฝอย (ตันต่อวัน)	
	2554	2555 ⁴⁾
กรุงเทพมหานคร ¹⁾	11,470	11,000
เมืองพัทยา ²⁾	425	426
เทศบาล ³⁾ (2,266 แห่ง)	19,011	25,046
องค์การบริหารส่วนตำบล ³⁾ (5,509 แห่ง)	38,544	31,105
รวม	69,450	67,577

หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บหมายถึง จำนวนเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบล ในปี 2555 (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2555)

- ที่มา :
- 1) ข้อมูลประมาณการปริมาณมูลฝอยของกรุงเทพมหานคร เดือนมกราคม - ธันวาคม 2555 โดยกรมควบคุมมลพิษ
  - 2) ข้อมูลประมาณการปริมาณมูลฝอยของเมืองพัทยา, เดือนมกราคม - ธันวาคม 2555 โดยกรมควบคุมมลพิษ
  - 3) ข้อมูลประมาณการปริมาณมูลฝอยของเทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบล เดือนมกราคม - ธันวาคม 2555 โดยกรมควบคุมมลพิษ
  - 4) เป็นข้อมูลที่มีการปรับฐานใหม่ประมาณการจากจำนวนประชากร ณ เดือนตุลาคม 2555 คูณด้วยอัตราการเกิดมูลฝอยของแต่ละพื้นที่
  - 5) อัตราการเกิดมูลฝอย ระดับเทศบาลนคร 1.89 กิโลกรัม/คน/วัน เทศบาลเมือง 1.15 กิโลกรัม/คน/วัน เทศบาลตำบล 1.02 กิโลกรัม/คน/วัน องค์การบริหารส่วนตำบล 0.91 กิโลกรัม/คน/วัน และเมืองพัทยา 3.90 กิโลกรัม/คน/วัน
  - 6) เทศบาล หมายถึง เทศบาลนคร เทศบาลเมือง และเทศบาลตำบล

ปริมาณมูลฝอยที่เกิดขึ้นจากช่วงอุทกภัยเมื่อปลายปี 2554 ส่งผลต่อการเก็บรวบรวมและการนำไปกำจัดของพื้นที่ได้รับผลกระทบ รวมทั้งการตกค้างมูลฝอยในบางพื้นที่ทำให้มูลฝอยทั้งประเทศในปี 2555 ที่มีการนำไปกำจัดอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการมีเพียง 5.83 ล้านตัน หรือ 15,952 ตันต่อวัน โดย กรุงเทพมหานคร กำจัดมูลฝอยอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการได้ทั้งหมด 9,750 ตันต่อวัน เขตเทศบาล กำจัดมูลฝอยอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการได้ทั้งหมด 4,375 ตันต่อวัน องค์การบริหารส่วนตำบล กำจัดมูลฝอยอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการได้เพียง 1,477 ตันต่อวัน และ เมืองพัทยา มีการกำจัดมูลฝอยได้ประมาณ 350 ตันต่อวัน (รูปที่ 2)

ทั้งนี้ มีสถานที่กำจัดมูลฝอยที่ดำเนินการอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการที่ก่อสร้างแล้วเสร็จ ทั้งหมด 136 แห่ง (ตารางที่ 2) ประกอบด้วย

- ระบบฝังกลบ (Landfill System : LS) จำนวน 118 แห่ง เดินระบบ 100 แห่ง ส่วนระบบฝังกลบ 11 แห่ง หยุดเดินระบบเนื่องจากมูลฝอยเต็มพื้นที่หรือเกิดข้อร้องเรียน และอีก 7 แห่ง ก่อสร้างแล้วเสร็จ แต่ไม่เคยเดินระบบได้ เนื่องจาก อปท. ขาดความพร้อมและบางแห่งเกิดการต่อต้านจากประชาชน โดย อปท. ดังกล่าวได้นำขยะมูลฝอยไปกำจัด ณ สถานที่กำจัดขยะมูลฝอยของ อปท. ข้างเคียง หรือจ้างเอกชน ดำเนินการกำจัด

- ระบบผสมผสาน (Integrated System : IS) จำนวน 15 แห่ง เดินระบบอยู่ 14 แห่ง อีก 1 แห่ง หยุดเดินระบบ ได้แก่ องค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี เนื่องจากประชาชนต่อต้าน โดย อปท. ที่มากำจัดร่วมได้นำขยะมูลฝอยไปกำจัด ณ สถานที่กำจัดขยะมูลฝอยของ อปท. ข้างเคียง

- ระบบเตาเผา (Incinerator System : Ins) เดินระบบ ทั้ง 3 แห่ง ได้แก่ เทศบาลนครภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต องค์การบริหารส่วนตำบลเกาะเต่า จังหวัดสุราษฎร์ธานี และเทศบาลนครเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ตารางที่ 2 สถานที่กำจัดมูลฝอยที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ

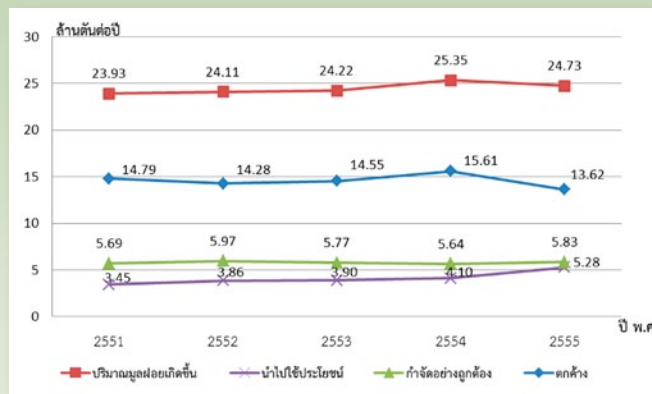
ประเภทสถานที่กำจัดมูลฝอย	สถานภาพการเดินระบบของสถานที่กำจัดที่ก่อสร้างแล้วเสร็จ (แห่ง)			
	เดินระบบ	หยุดเดินระบบ	ไม่เคยเดินระบบ	รวม
สถานที่ฝังกลบ	100	11	7	118
ระบบผสมผสาน	14	1	0	15
ระบบเตาเผา	3	0	0	3
รวม	117	12	7	136

หมายเหตุ : 1) สถานที่กำจัดมูลฝอยที่หยุดเดินระบบ 12 แห่ง ได้แก่ เทศบาลเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ เทศบาลเมืองกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร เทศบาลเมืองนครนายก จังหวัดนครนายก เทศบาลเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี เทศบาลตำบลลูกแก จังหวัดกาญจนบุรี เทศบาลเมืองสมุทรสงคราม จังหวัดสมุทรสงคราม เทศบาลเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย เทศบาลเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ เทศบาลเมืองพนัสนิคม และองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี จังหวัดชลบุรี เทศบาลสุราษฎร์ธานี และเทศบาลเมืองทุ่งสง จังหวัดสุราษฎร์ธานี

2) สถานที่กำจัดมูลฝอยที่ไม่เคยเดินระบบ 7 แห่ง ได้แก่ เทศบาลเมืองอ้อมน้อย จังหวัดสมุทรสาคร เทศบาลเมืองคูคต จังหวัดปทุมธานี เทศบาลเมืองโพธาราม จังหวัดราชบุรี เทศบาลเมืองกาญจนบุรี จังหวัดกาญจนบุรี เทศบาลตำบลบ้านเชียง จังหวัดอุดรธานี เทศบาลนครอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี และเทศบาลเมืองฉะเชิงเทรา จังหวัดฉะเชิงเทรา

3) สถานที่กำจัดขยะมูลฝอย 136 แห่ง อยู่ในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 133 แห่ง และกรุงเทพมหานคร 3 แห่ง

ที่มา : กรมควบคุมมลพิษ, 2556

รูปที่ 2 ปริมาณมูลฝอยที่เกิดขึ้น การนำไปใช้ประโยชน์ และได้รับการกำจัดอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ ในปี 2551 - 2555

ที่มา : 1) ข้อมูลการเก็บขนและกำจัดมูลฝอยของกรุงเทพมหานคร รวบรวมจากสำนักสิ่งแวดล้อม กรุงเทพมหานคร, 2555
 2) ข้อมูลปริมาณมูลฝอยจากการเก็บขนและกำจัดของเทศบาลเมืองพัทยา และองค์การบริหารส่วนตำบล โดยกรมควบคุมมลพิษ, 2555
 3) ข้อมูลปริมาณมูลฝอยปี 2555 มีการเปลี่ยนแปลงมาก เนื่องจากมีการปรับฐานข้อมูลใหม่

ในช่วง 5 ปีที่ผ่านมาปัญหาขยะมูลฝอยของประเทศไทยมีแนวโน้มทวีความรุนแรงมากขึ้น เนื่องมาจากการเพิ่มขึ้นของปริมาณขยะมูลฝอยทุกปีตามอัตราการเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากร การขยายตัวทางเศรษฐกิจ และการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในการอุปโภคบริโภคของประชาชน ในขณะเดียวกันปริมาณขยะมูลฝอยที่ได้รับการจัดการอย่างถูกต้องเพิ่มขึ้นในอัตราที่ต่ำ แม้ว่า อปท. จะได้รับการจัดสรรงบประมาณในการก่อสร้างระบบกำจัดเพิ่มขึ้น แต่ก็ยังไม่เพียงพอกับปริมาณขยะมูลฝอยที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทุกปี โดยสามารถกำจัดได้อย่างถูกต้องตามหลักวิชาการประมาณ 5.83 ล้านตัน และถูกนำกลับไปใช้ประโยชน์ประมาณ 5.28 ล้านตัน ขยะมูลฝอยส่วนที่เหลือกว่า 13 ล้านตัน ยังคงถูกกำจัดทิ้งอย่างไม่ถูกหลักวิชาการโดยการเผากลางแจ้ง กองทิ้งในบ่อดินเก่าหรือพื้นที่รกร้าง โดยเฉพาะ อปท. ขนาดเล็กและในพื้นที่ห่างไกล ซึ่งยังมีระบบการเก็บรวบรวมไม่ครอบคลุมพื้นที่บริการและกำจัดยังไม่ถูกหลักวิชาการ ส่งผลให้เกิดการตกค้างของขยะมูลฝอยในพื้นที่ นอกจากนี้ยังพบว่าระบบกำจัดมูลฝอยที่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณก่อสร้างส่วนใหญ่ยังประสบปัญหาการเดินระบบและการบำรุงรักษาที่ไม่ถูกต้อง เนื่องจากขาดบุคลากรที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในการเดินระบบ และงบประมาณในการดูแลและบำรุงรักษาระบบ ทำให้ระบบที่ได้รับการออกแบบขาดประสิทธิภาพในการกำจัดมูลฝอยและไม่สามารถดำเนินการได้ถูกต้องตามหลักวิชาการ

เมื่อพิจารณาจากอัตราค้ำของขยะมูลฝอยในจังหวัด ปริมาณสะสมของขยะมูลฝอยในสถานที่กำจัดขยะมูลฝอย สัดส่วนของปริมาณขยะมูลฝอยที่ได้รับการกำจัดถูกต้อง และแนวโน้มทิศทางการพัฒนาในอนาคตของจังหวัด โดยรวบรวมข้อมูลจาก อปท. ระดับเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบลภายในจังหวัด พบว่ามีจังหวัดที่น่าเป็นห่วงจากปัญหาด้านขยะมูลฝอย 10 ลำดับแรก ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 จังหวัดที่น่าเป็นห่วงจากปัญหาด้านขยะมูลฝอย 10 ลำดับแรก

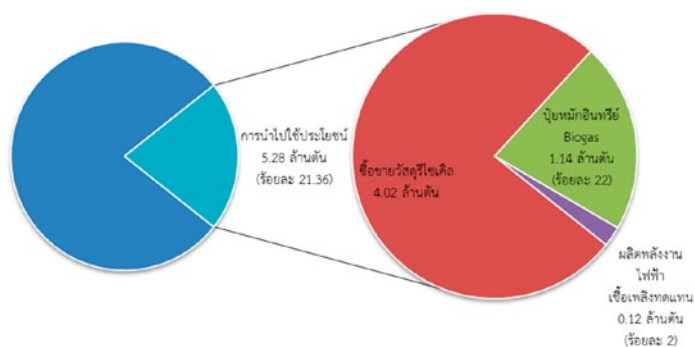
ลำดับ	จังหวัด	ประเด็น			
		อัตราค้ำของขยะมูลฝอยในจังหวัด	ปริมาณสะสมของขยะมูลฝอยในสถานที่กำจัดที่ไม่ถูกต้อง	สัดส่วนของปริมาณขยะมูลฝอยที่ได้รับการกำจัดถูกต้อง	แนวโน้มทิศทางการพัฒนาในอนาคตของจังหวัด
1	นครศรีธรรมราช	✓	✓		✓
2	ตาก	✓		✓	✓
3	สมุทรสาคร	✓		✓	✓
4	นครปฐม		✓	✓	✓
5	ปทุมธานี		✓	✓	✓
6	สมุทรปราการ		✓	✓	✓
7	ฉะเชิงเทรา	✓		✓	✓
8	พระนครศรีอยุธยา		✓	✓	✓
9	สงขลา	✓	✓		✓
10	สุรินทร์	✓	✓	✓	✓

หมายเหตุ : พิจารณาจากอัตราค้ำของขยะมูลฝอยในจังหวัด ปริมาณสะสมของขยะมูลฝอยในสถานที่กำจัดขยะมูลฝอย สัดส่วนของปริมาณขยะมูลฝอยที่ได้รับการกำจัดถูกต้อง และแนวโน้มทิศทางการพัฒนาในอนาคตของจังหวัด

• การใช้ประโยชน์มูลฝอยชุมชน

จากปริมาณมูลฝอยชุมชนที่เกิดขึ้นทั่วประเทศ 24.73 ล้านตันต่อปี มีการนำมูลฝอยชุมชนกลับมาใช้ประโยชน์ประมาณ 5.28 ล้านตัน หรือร้อยละ 21.36 (รูปที่ 3) แบ่งเป็น

- การใช้ประโยชน์จากขยะรีไซเคิล โดยการคัดแยกและนำกลับคืนวัสดุรีไซเคิล ประเภทแก้ว กระดาษ พลาสติก เหล็ก และอะลูมิเนียม ผ่านกิจกรรมต่างๆ อาทิ การซื้อขายวัสดุรีไซเคิลผ่านร้านรับซื้อของเก่า ศูนย์วัสดุรีไซเคิลชุมชน ธนาคารขยะรีไซเคิล และการเรียกคืนบรรจุภัณฑ์โดยผู้ประกอบการ รวมประมาณ 4.02 ล้านตัน (ร้อยละ 76)
- การใช้ประโยชน์จากขยะอินทรีย์ ประเภทเศษอาหาร พืช ผัก ผลไม้ต่าง ๆ เพื่อนำไปทำปุ๋ยหมักอินทรีย์สำหรับใช้บำรุงดินเพื่อการเกษตร และการผลิตก๊าซชีวภาพจากขยะอินทรีย์เพื่อใช้ทดแทนพลังงานเชื้อเพลิง รวมประมาณ 1.14 ล้านตัน (ร้อยละ 22)
- การแปรรูปขยะมูลฝอยให้เป็นพลังงาน โดยการนำขยะมูลฝอยมาผ่านกระบวนการแปรรูปให้เกิดประโยชน์ในด้านการผลิตเป็นพลังงานไฟฟ้าหรือเชื้อเพลิงทดแทนในรูปของแท่งเชื้อเพลิงขยะ (Refuse Derived Fuel : RDF) รวมประมาณ 0.12 ล้านตัน (ร้อยละ 2)

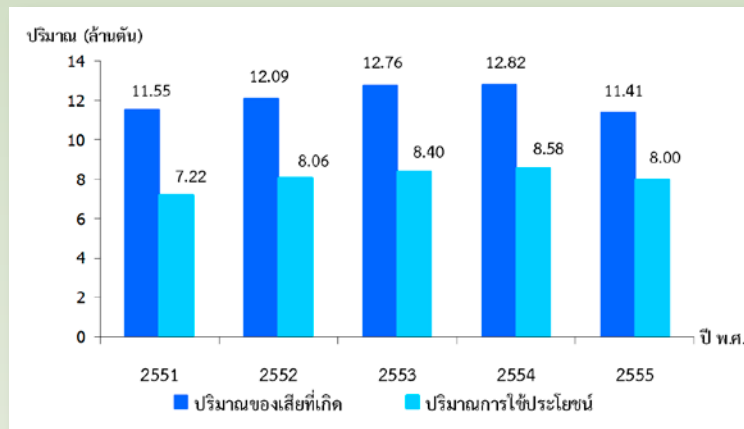

รูปที่ 3 สัดส่วนการนำมูลฝอยชุมชนกลับมาใช้ประโยชน์ ปี 2555

• การใช้ประโยชน์วัสดุรีไซเคิลในภาคอุตสาหกรรม

ปี 2555 คาดว่ามีของเสียที่เป็นวัสดุรีไซเคิลในภาคอุตสาหกรรมประเภทแก้ว กระจก พลาสติก เหล็ก อะลูมิเนียม และยาง ประมาณ 11.41 ล้านตัน มีการนำกลับมาใช้ประโยชน์ทั้งการแปรรูปใช้ใหม่/ใช้ซ้ำ และใช้เป็นเชื้อเพลิง ประมาณ 8.00 ล้านตัน หรือร้อยละ 70 (รูปที่ 4)

รูปที่ 4 ปริมาณการใช้ประโยชน์ของเสียภาคอุตสาหกรรม ปี 2551 – 2555

ที่มา : ประมวลข้อมูลจากกลุ่มอุตสาหกรรมเยื่อและกระดาษ สมาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย กรมศุลกากร (www.customs.go.th) สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม (www.oie.go.th) บริษัท ปูนซิเมนต์ไทย จำกัด (มหาชน) บริษัท ปูนซิเมนต์นครหลวง จำกัด, กันยายน 2555

วัสดุรีไซเคิลในภาคอุตสาหกรรมที่มีการนำกลับมาใช้ประโยชน์ประมาณ 8.00 ล้านตัน เป็นการซื้อขายมูลฝอยรีไซเคิลในชุมชนร้อยละ 50.25 หรือร้อยละ 4.02 ล้านตัน อีกร้อยละ 49.75 หรือร้อยละ 3.98 ล้านตัน (รูปที่ 5) เป็นการแลกเปลี่ยนของเสียและวัสดุเหลือใช้ (Waste exchange system) โดยกลุ่มผู้ผลิต ผู้นำเข้าหรือผู้จำหน่ายสินค้า รวมทั้งการเรียกคืนซากบรรจุภัณฑ์หรือผลิตภัณฑ์ผ่านระบบมัดจำ-คืนเงิน (Deposit-refund system)

รูปที่ 5 การนำของเสียภาคอุตสาหกรรมกลับมาใช้ประโยชน์ ปี 2555

จากข้อมูลการใช้ประโยชน์ของเสียที่เป็นวัสดุรีไซเคิลในภาคอุตสาหกรรมข้างต้น พบว่าอุตสาหกรรมเกือบทุกประเภทมีอัตราการนำของเสียกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่เพิ่มขึ้น เนื่องจากมีการขยายตัวของอุตสาหกรรมต่างๆ ทั้งกลุ่มแก้ว กระจก พลาสติก เหล็ก อะลูมิเนียม และยางรถยนต์ ตามการผลิตที่เพิ่มขึ้นของอุตสาหกรรมอาหาร เครื่องใช้ไฟฟ้า สินค้าโภคภัณฑ์ เครื่องสำอาง และยานยนต์ ดังนั้น ควรส่งเสริมให้มีการนำของเสียประเภทต่างๆ มาใช้ประโยชน์อย่างต่อเนื่อง เพื่อลดการใช้ทรัพยากร ลดงบประมาณ ในการนำขยะมูลฝอยไปกำจัด โดยแนวทางการส่งเสริมควรดำเนินการหลายแนวทางควบคู่กันไป เช่น การรณรงค์ประชาสัมพันธ์ด้านการลดใช้ซ้ำ และแปรรูปนำกลับมาใช้ใหม่ การเพิ่มการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีการใช้ประโยชน์ของเสีย การส่งเสริมตลาดสินค้ารีไซเคิล การกำหนดมาตรฐานสินค้าและผลิตภัณฑ์ที่ผลิตจากวัสดุรีไซเคิลแล้ว ฯลฯ

เกาะติดเวทีอาเซียนสิ่งแวดล้อม

ครั้งที่ 14

นายพิทยา พุกกะมาน ที่ปรึกษารัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม นายวิจารณ์ สิมาฉายา รองปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม นางสาวอาระยา นันทโพธิเดช รองอธิบดีกรมควบคุมมลพิษ พร้อมด้วยผู้แทนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เข้าร่วมการประชุมรัฐมนตรีอาเซียนด้านสิ่งแวดล้อมอย่างไม่เป็นทางการ ครั้งที่ 14 การประชุมประเทศภาคีต่อข้อตกลงอาเซียนเรื่องมลพิษจากหมอกควันข้ามแดน ครั้งที่ 9 และการประชุมอื่นที่เกี่ยวข้อง ในระหว่างวันที่ 23 - 26 กันยายน 2556 ณ เมืองสุราบายา ประเทศอินโดนีเซีย ผลการประชุมที่สำคัญ ได้แก่ การให้การรับรองแผนปฏิบัติการอาเซียนว่าด้วยสิ่งแวดล้อมศึกษา (ASEAN Environmental Education Action Plan : AEEAP) พ.ศ.2557 - 2561 ต่อเนื่องจากแผนปฏิบัติการฯ พ.ศ. 2551 - 2555 ที่สิ้นสุดลง เพื่อเป็นแนวทางส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืนทางด้านสิ่งแวดล้อมศึกษาและการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างต่อเนื่อง การให้สัตยาบันความตกลงว่าด้วยการจัดตั้งศูนย์อาเซียนว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ (Agreement on the Establishment of the ASEAN Centre for Biodiversity) ของประเทศไทย และการรับรองแถลงการณ์ร่วมรัฐมนตรีอาเซียนด้านสิ่งแวดล้อมเรื่องการดำเนินการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืนในภูมิภาคอาเซียน เพื่อเป็นการแสดงเจตนารมณ์ร่วมกันในการดำเนินการเรื่องการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน รวมถึงกิจกรรมภายใต้กรอบการดำเนินงาน 10 ปีว่าด้วยการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน

สำหรับความร่วมมือด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาหมอกควันข้ามแดน ประเทศภาคีต่อข้อตกลงอาเซียนเรื่องมลพิษจากหมอกควันข้ามแดน ได้ให้การรับรองยุทธศาสตร์อาเซียนว่าด้วยการจัดการป่าพรุฉบับปรับปรุง พ.ศ.2549 - 2563 (ASEAN Peatland Management Strategy 2006 - 2020) และสนับสนุนแผนงานด้านการจัดการระบบนิเวศป่าพรุอย่างยั่งยืน พ.ศ.2557 - 2563 (Programme on Sustainable Management of Peatland Ecosystem in ASEAN 2014 - 2020) รวมถึงสนับสนุนการพัฒนากรอบแผนการดำเนินงานระยะยาวเพื่อจัดการกับปัญหาการเกิดไฟในภูมิภาคลุ่มน้ำโขง อันเนื่องมาจากกิจกรรมทางการเกษตรและในพื้นที่ป่า พร้อมทั้งเห็นชอบให้เสนอแนะผู้นำประเทศอาเซียนให้การรับรองระบบการติดตามสถานการณ์หมอกควันของอนุภูมิภาคอาเซียนตอนล่าง (ASEAN Sub-Regional Haze Monitoring System : HMS) ซึ่งเป็นระบบร่วมในการเฝ้าระวังและติดตามสถานการณ์หมอกควันระหว่างประเทศสมาชิกอนุภูมิภาคอาเซียนตอนล่าง และเห็นชอบให้ตั้งคณะทำงานเฉพาะกิจ (Task Force) ซึ่งประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญในการประเมินสถานการณ์หมอกควันและไฟป่า เพื่อทบทวนระดับความรุนแรงและกำหนดจุดการแจ้งเตือน

ทั้งนี้ ประเทศไทยได้พยายามผลักดันให้เกิดความร่วมมือระหว่างประเทศในอนุภูมิภาคแม่โขง ประกอบด้วย สปป.ลาว เมียนมาร์ กัมพูชา เวียดนาม และไทย ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการเผาในที่โล่งอันจะนำไปสู่มลพิษหมอกควัน โดยเน้นย้ำให้ทุกประเทศดำเนินมาตรการลดและควบคุมการเผาในระดับประเทศ ซึ่งประเทศไทยยินดีให้ความร่วมมือในการพัฒนาศักยภาพเจ้าหน้าที่ในการติดตามตรวจวัดคุณภาพอากาศ การจัดการไฟป่า และการใช้เทคโนโลยีการเกษตรปลอดการเผา นอกจากนี้ประเทศไทยจะเป็นผู้นำในการพัฒนาช่องทางในการสื่อสารข้อมูลคุณภาพอากาศของประเทศอาเซียนในรูปแบบที่เข้าใจง่ายและเข้าถึงประชาชน โดยจะจัดทำแอปพลิเคชันสำหรับสมาร์ตโฟน "Air4ASEAN" ซึ่งประเทศต่าง ๆ ยินดีให้การสนับสนุนอย่างเต็มที่

ครบรอบ 11 ปี กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

วันที่ 3 ตุลาคม นายวิเชษฐ์ เกษมทองศรี รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นประธานจัดงานวันคล้ายวันสถาปนากระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ครบรอบ 11 ปี นำคณะผู้บริหาร ข้าราชการและเจ้าหน้าที่ ในสังกัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ประกอบพิธีสักการะพระพุทธรูปสัมฤทธิ์ และพระภูมิเจ้าที่ เพื่อน้อมนำธรรมะมาใช้ในการดำเนินงานและเป็นสิริมงคลแก่ผู้บริหาร ข้าราชการและเจ้าหน้าที่ในวาระครบรอบ 11 ปี กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ณ ห้องประชุมศักดิ์สิทธิ์ ตรีเดช อาคารกรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

กส. ลงพื้นที่แก้ปัญหาน้ำเสียพื้นที่อ้อมน้อย จังหวัดสมุทรสาคร

วันที่ 5 ตุลาคม นายวิเชษฐ์ เกษมทองศรี รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พร้อมด้วยคณะผู้บริหารกรมควบคุมมลพิษ กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม และองค์การจัดการน้ำเสีย ลงพื้นที่ตรวจปัญหาน้ำเสียในพื้นที่เทศบาลนครอ้อมน้อย จังหวัดสมุทรสาคร เนื่องจากได้รับการร้องเรียนจากประชาชนในพื้นที่จึงได้เข้าติดตามและมอบหมายให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเร่งแก้ปัญหา

คพ. ฝึกซ้อมอพยพหนีไฟ

วันที่ 3 ตุลาคม นายวิเชษฐ์ เกษมทองศรี รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พร้อมด้วยผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ ได้ร่วมฝึกซ้อมอพยพหนีไฟ โดย คพ. ได้จัดฝึกอบรมดับเพลิงและฝึกซ้อมอพยพหนีไฟเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดับเพลิงด้วยเครื่องมือและอุปกรณ์ที่มีอยู่ รวมถึงการค้นหาและช่วยเหลือการเคลื่อนย้ายผู้ประสบภัย และการฝึกซ้อมหนีไฟตามแผนของกรมควบคุมมลพิษ

คพ. สนับสนุนการจัดการซากผลิตภัณฑ์ใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ด้วยวิธีที่เป็นมิตรสิ่งแวดล้อม

วันที่ 3 ตุลาคม นางสุณี ปิยะพันธุ์พงศ์ รองอธิบดีกรมควบคุมมลพิษ เป็นประธานเปิดการประชุมสัมมนาการจัดการซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ด้วยวิธีที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เพื่อเสริมสร้างความตระหนักเกี่ยวกับการจัดการซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ด้วยวิธีที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมและผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นหากมีการจัดการที่ไม่ถูกต้อง และเผยแพร่แนวทางการจัดการซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ด้วยวิธีที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

“โครงการเรียกคืนอะลูมิเนียมเพื่อจัดทำ ขาเทียมพระราชทาน
ร่วมบริจาค โดยส่งทางไปรษณีย์ หรือที่กรมควบคุมมลพิษ”

1650

ปัญหามลพิษ
อุบัติเหตุสารเคมี

สายด่วน 1650

- รับแจ้งเหตุฉุกเฉินจากอุบัติเหตุสารเคมี
- รับแจ้งเรื่องร้องเรียนมลพิษ
- ให้บริการข้อมูลการระงับภัยสารเคมีเบื้องต้น

ติดตามคุณภาพอากาศได้ทุกวัน

ทางแอปพลิเคชัน

AIR4THAI

กรมควบคุมมลพิษ
POLLUTION CONTROL DEPARTMENT

กรมควบคุมมลพิษ
กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

92 ซอยพหลโยธิน 7 ถนนพหลโยธิน แขวงสามเสนใน เขตพญาไท กรุงเทพฯ 10400

โทร. 0 2298 2082-4 โทรสาร 0 2298 2085

ชำระค่าฝากส่งเป็นรายเดือน
ใบอนุญาตเลขที่ 32/2538
ไปรษณีย์สามเสนใน

เรียน

